

19. Η μνήμη των αγίων, αφορμές για ένα σύγχρονο ανθρωπολογικό προβληματισμό

α) Η γιορτή των Αγίων Πάντων

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
<p>1. «Τῶν ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ μαρτύρων σου, ὡς πορφύραν καί βύσσον τὰ αἵματα ἢ Ἐκκλησία σου στολισαμένη, δι' αὐτῶν βοᾷ σοι, Χριστέ ὁ Θεός· τῷ λαῷ σου τούς οἰκτιρμούς σου κατάπεμψον, εἰρήνην τῇ πολιτείᾳ σου δώρησαι, καί ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τό μέγα ἔλεος».</p> <p><i>(Απολυτίκιο των Αγίων Πάντων)</i></p> <p>2. «Ὡς ἀπαρχάς τῆς φύσεως, τῷ φυτουργῷ τῆς κτίσεως, ἡ οἰκουμένη προσφέρει σοι, Κύριε, τούς θεοφόρους μάρτυρας. Ταῖς αὐτῶν ἰκεσίαις, ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ, τήν Ἐκκλησίαν σου διά τῆς Θεοτόκου συντήρησον, πολυέλεε».</p> <p><i>(Κοντάκιο Κυριακῆς των Αγίων Πάντων)</i></p>	<p>1. Στολισμένη με τα πορφυρόχρωμα ρούχα από τα αίματα των μαρτύρων σε όλο τον κόσμο, η Εκκλησία αναφωνεί σε σένα, Χριστέ ο Θεός· στείλε τις ευλογίες σου στο λαό σου, δώρισε ειρήνη στην κοινωνία και το μέγα έλεος στις ψυχές μας.</p> <p>2. Η οικουμένη σου προσφέρει, Κύριε, τους θεοφόρους μάρτυρες, σαν τους πρώτους καρπούς της φύσεως· (τους προσφέρει σε σένα) που είσαι ο δημιουργός της φύσεως. Με τις δικές τους παρακλήσεις και δια της Θεοτόκου, διατήρησε, πολυέλεε, την Εκκλησία σε βαθιά ειρήνη.</p>

Με την Κυριακή των Αγίων Πάντων κλείνει ο κύκλος των κινητών γιορτών, που άρχισε με την Κυριακή του Τελώνου και του Φαρισαίου. Πρόκειται για την περίοδο που ονομάζεται Τριώδιο (μέχρι και το Μ. Σάββατο) και την περίοδο του Πεντηκοσταρίου (από την Κυριακή του Πάσχα μέχρι την Κυριακή των Αγίων Πάντων). Ο εορτασμός όλων των αγίων τοποθετήθηκε την Κυριακή μετά την Πεντηκοστή, για να τονιστεί ότι το Άγιο Πνεύμα τους φώτισε και οδηγήθηκαν στην αγιότητα είτε με το μαρτυρικό τους θάνατο είτε με την ενάρτη και ασκητική τους ζωή.

Η γιορτή των Αγίων Πάντων δίνει την ευκαιρία να τιμηθούν όλοι οι άγιοι: εκείνοι που έμειναν άγνωστοι και αφανείς και οι γνωστοί που τιμώνται κατά τη διάρκεια του χρόνου. Όπως διαβάζουμε στους ύμνους της Κυριακής των Αγίων Πάντων, τιμώνται ο Βαπτιστής του Χριστού, οι απόστολοι, οι προφήτες, οι μάρτυρες, οι ιεράρχες, οι διδάσκαλοι, οι όσοιοι, οι ασκητές, οι δίκαιοι και οι άγιες γυναίκες. Αρχικά, η γιορτή περιοριζόταν μόνο στους μάρτυρες (4ος αιώνας)· αργότερα διευρύνθηκε και έλαβε την τελική της μορφή (πιθανότατα επί αυτοκράτορα Λέοντα του Σοφού, τον 9ο αιώνα).

*Ο Άγιος Νικόδημος
ο Αγιορείτης (1749-1809).
Εικόνα των αδελφών
Παχωμαίων,
Άγιο Όρος, 1970.*

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Δεῦτε, πιστοί, σήμερον χορείαν ἐπικροτήσαντες, εὐσεβῶς πανηγυρίσωμεν καὶ τῶν ἁγίων πάντων τὴν ἔνδοξον καὶ σεβάσιμον μνήμην ἐνδόξως τιμῶμεν, λέγοντες· χαίρετε, ἀπόστολοι ἐνδοξοί, προφῆται καὶ μάρτυρες καὶ ιεράρχαι. Χαίρετε, ὁσίων ὁ δῆμος καὶ τῶν δικαίων. Χαίρετε, τιμίων γυναικῶν ὁ χορός καὶ Χριστὸν ὑπὲρ τοῦ κόσμου προσεύσατε...»

(Κυριακὴ τῶν Ἀγ. Πάντων, δοξαστικὸ τοῦ Εσπερινοῦ)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Εμπρός, πιστοί, ας δημιουργήσουμε σήμερα μια σύναξη, ας πανηγυρίσουμε με ευσέβεια και ας τιμήσουμε με δόξα τη λαμπρή και σεβαστή μνήμη πάντων των αγίων, λέγοντας: χαίρετε ἐνδοξοί ἀπόστολοι, προφῆτες, μάρτυρες και ιεράρχες. Χαίρετε το σύνολο των οσίων, των δικαίων και των τιμίων γυναικών. Παρακαλέστε το Χριστό για τον κόσμο...

Κατά χρονολογική σειρά, οι πρώτες ομάδες των Αγίων Πάντων είναι οι προφήτες, οι οποίοι προετοίμασαν τον ερχομό του Κυρίου, αλλά και οι δίκαιοι της Παλαιάς Διαθήκης, που έζησαν σύμφωνα με τις εντολές του Θεού, αναμένοντας την εκπλήρωση των θεϊκών υποσχέσεων περί του Μεσσία. Ως τελευταίος (χρονικά) προφήτης τιμάται ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος. Ακολουθούν οι απόστολοι που μετέφεραν το χριστιανικό μήνυμα σε όλα τα έθνη και, μετά, οι μάρτυρες που έχυσαν το αίμα τους για την πίστη του Χριστού. Ως άγιοι, όμως, τιμώνται και όλοι όσοι αγωνίστηκαν με καρτερία στον κόσμο αυτό, μένοντας μέχρι το τέλος πιστοί: οι ομολογητές, που ομολόγησαν θαρραλέα το Χριστό μπροστά στις ανθρώπινες εξουσίες, οι ιεράρχες και διδάσκαλοι, που στήριξαν την ορθή πίστη και αγωνίστηκαν για το ποίμνιό τους, οι όσιοι και ασκητές, που αγωνίστηκαν εναντίον των παθών και των επιθυμιών του σώματος, φθάνοντας σε αγγελική κατάσταση.

β) Το μήνυμα τη γιορτής των αγίων για τον πιστό

Η κοινή γιορτή όλων των αγίων μάς υπενθυμίζει ότι όλοι αγωνίστηκαν για τον ίδιο σκοπό: την ένωσή τους με το Θεό, που τους στεφάνωσε νικητές. Ο κοινός εορτασμός τους απευθύνει μια πρόσκληση, κοινή προς όλους τους πιστούς: ν' αγωνιστούν, όπως κι εκείνοι, στο στίβο των πνευματικών αθλημάτων, έχοντας βέβαιη την ελπίδα της νίκης, μια ελπίδα που πηγάζει και από τη δική τους νίκη. Αν μιμηθούμε το παράδειγμά τους, μιμούμαστε τον ίδιο τον Κύριο. Αυτό το νόημα έχει και ο ιδιαίτερος σύνδεσμος του καθένα μας με το όνομα ενός αγίου.

Οι άγιοι μεταφέρουν την ευλογία και το φωτισμό του Θεού. Στους ύμνους, με τους οποίους τους τιμούμε, διακηρύσσουμε ότι αυτοί οι θεωμένοι άνθρωποι «παρέχουν χαρίσματα» στους πιστούς. Ζητάμε την ευχή τους και τη μεσιτεία τους αφού βρίσκονται ήδη κοντά στο Θεό και συμπαραστέκονται με στοργή και ενδιαφέρον στους αγωνιζόμενους πιστούς.

γ) Άγιος, ο αληθινός άνθρωπος

Ο άνθρωπος απομακρύνθηκε από το δημιουργό του λόγω της εγωιστικής τάσης του για ισοθεία. Η απολυτοποίηση του εγώ επέφερε την αλλοτρίωση του ανθρώπου, δηλαδή την αποκοπή του από την πηγή της ζωής (τον Πλάστη του) και τη διατάραξη των σχέσεών του με την υπόλοιπη δημιουργία (το φυσικό περιβάλλον). Η εικόνα του Θεού στον άνθρωπο αμαυρώθηκε.

Όταν όμως ο άνθρωπος στρέφεται στο Χριστό και αγωνίζεται με ταπεινώση, φθάνει στην «καταλλαγή» με το Θεό, δηλαδή στη συμφιλίωση και στην οικείωση, στην ενότητα που είχε το δημιούργημα με τον Πλάστη του πριν από το προπατορικό αμάρτημα. Αυτός, ακριβώς, είναι και ο αγώνας των αγίων, οι οποίοι παραμέρισαν το εγώ τους, ώστε να φανερωθεί μέσα τους η χάρη του Θεού. Στα πρόσωπα των αγίων, βλέπουμε τον αληθινό άνθρωπο, εκείνον που έπλασε ο Θεός με προοπτική τη θέωση (*τό καθ' όμοίωσιν*).

Ο άγιος αποδέχεται πλήρως το συνάνθρωπό του, χωρίς να προσμετρά την ομορφιά ή την ασχήμια του, τον πλούτο ή τη φτώχεια του, τη σοφία ή την άγνοιά του. Αγκαλιάζει ολόκληρη τη δημιουργία με τρόπο αφανή, μυστικό. Σε κάθε εποχή, η γνησιότητα της ζωής τους, η μεγάλη τους απλότητα και οι αρετές τους προσελκύουν τους πιστούς, οι οποίοι τους θεωρούν ως το «αλάτι της ζωής.»

Η μίμηση των αγίων είναι μίμηση του Χριστού κατά το λόγο του Απ. Παύλου «*μιμηταί μου γίνεσθε, καθώς κάγω Χριστοῦ*» (μιμηθείτε εμένα, όπως κι εγώ μιμούμαι το Χριστό) (Α΄ Κορ. 11, 1). Η «καταλλαγή» με το Θεό, το συνάνθρωπο και τη φύση είναι το ζητούμενο στο σύγχρονο ανθρωπολογικό προβληματισμό. Οι γιορτές στις μνήμες των αγίων δεν είναι, επομένως, αφορμές μόνο για πανηγύρεις αλλά και για ανακάλυψη (από πλευράς του πιστού) της αλήθειας ότι το μοναδικό στοιχείο που αξίζει στην ανθρώπινη ζωή είναι ο αγώνας για την αγιότητα.

ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

1. Ποιο είναι το κεντρικό μήνυμα της γιορτής των Αγίων Πάντων;
2. Ποια είναι η έννοια της τιμής των αγίων;
3. Υπάρχει σχέση μεταξύ ενός χριστιανού και του αγίου, του οποίου φέρει το όνομα;
4. Γιατί ο άγιος θεωρείται πρότυπο του αληθινού ανθρώπου;
5. Συζητήστε τη φράση "Ο άγιος αγκαλιάζει ολόκληρη τη δημιουργία με τρόπο αφανή, μυστικό".

